

VOORONDERZOEK - VERKENNING WERKVELD

Het doel van deze verkenning is inzicht krijgen in hoe AI het beroep en het dagelijks werk beïnvloedt, en wat dit betekent voor de kennis, vaardigheden en houding die toekomstige professionals nodig hebben *. Deze verkenning vormt de basis voor het formuleren of aanscherpen van leeruitkomsten en zorgt dat AI geen los thema wordt in de opleiding, maar aansluit bij de beroepspraktijk.

Vooronderzoek – Verkenning werkveld

To do:

1. Stel een kleine project/werkgroep samen vanuit de opleiding die verantwoordelijk is voor de verkenning en de opbrengst bewaakt.
2. Maak een interviewleidraad en/of vragenlijst met enkele kernvragen over veranderingen in het werk, de rol van AI en wat dit vraagt van startende professionals.
3. Neem interviews af en/of zet de vragenlijst uit naar relevante werkveldpartijen, alumni en studenten en vat de belangrijkste inzichten samen als input voor leeruitkomsten en curriculumkeuzes.
4. Bundel de opbrengsten tot een set kerninzichten.

In deze fase voert een project/werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de opleiding (bijvoorbeeld curriculumcommissie, MT, O&O en docenten) verkennende gesprekken met mensen die een directe verbinding hebben met het werkveld.

Zorg voor een diverse groep uit het werkveld: professionals uit verschillende typen organisaties (grote bedrijven, MKB en non-profit), alumni, studenten in de stage- of afstudeerfase, AI- of technologie-experts, lectoraten, onderzoekers en collega's van andere hogescholen. Die diversiteit levert een rijk en genuanceerd beeld op van veranderingen in werk, rollen en verwachtingen. Naast gesprekken kan ook gekozen worden om vragenlijsten uit te zetten en aanvullend Deep Research AI onderzoek te doen. De tabel op de volgende pagina biedt ter illustratie enkele thema's en vragen. Deze is met AI gegenereerd en dient vooral ter inspiratie. Bespreek samen welke thema's en vragen relevant zijn voor de eigen opleiding.

De project/werkgroep, idealiter de begeleider(s) voor de sessie bij Stap 2, bundelt de opbrengsten uit de werkveldgesprekken en/of vragenlijsten tot een beknopte set kerninzichten: concrete beschrijvingen van hoe AI het beroep verandert, welke thema's belangrijk(er) worden etc. Dit is input voor de volgende stap.

** Deze verkenning richt zich op AI, maar een opleiding kan er ook voor kiezen de verkenning breder op te zetten en andere technologische of maatschappelijke ontwikkelingen mee te nemen. Verder is bewust gekozen om niet te focussen op specifieke AI-tools, die veranderen snel en verschillen per sector en organisatie. Waar het om gaat zijn de concepten en werkwijzen die achter die tools liggen.*

Thema	Korte toelichting
Veranderingen in werk en taken	Welke werkzaamheden worden geautomatiseerd, verschuiven of verdwijnen? Welke nieuwe taken ontstaan door AI?
Rol van de startende professional	Wat wordt verwacht van beginnende professionals in een AI-rijke werkomgeving? Verandert hun verantwoordelijkheidsniveau?
Kennisbasis (vakinhoudelijk en AI-gerelateerd)	Welke inhoudelijke kennis blijft essentieel? Welke nieuwe kennis is nodig, bijvoorbeeld over data, algoritmes, regelgeving of beperkingen van AI?
Vaardigheden	Welke vaardigheden worden belangrijker, zoals kritisch beoordelen van AI-output, datageletterdheid, probleemformulering of samenwerken met AI?
Houding en professionele verantwoordelijkheid	Welke professionele houding is nodig? Denk aan kritisch denken, reflectie, zorgvuldigheid en eigenaarschap in AI-gebruik.
Ethiek en maatschappelijke impact	Welke ethische dilemma's spelen er? Hoe wordt omgegaan met privacy, bias, transparantie en betrouwbaarheid?
Organisatie en samenwerking	Hoe verandert AI de samenwerking binnen teams, tussen afdelingen of met klanten?
Strategische impact en waardecreatie	Hoe beïnvloedt AI businessmodellen, dienstverlening of concurrentiepositie? Wat betekent dit voor het beroep?
Besluitvorming en accountability	Wie is verantwoordelijk bij AI-ondersteunde beslissingen? Wat moet een professional kunnen uitleggen of verantwoorden?
Autonomie en complexiteit van werk	Worden starters sneller betrokken bij complexere taken? Verandert het niveau van zelfstandigheid dat verwacht wordt?
Leren en aanpassingsvermogen	Welke meta-competenties zijn nodig om bij te blijven in een snel veranderende technologische omgeving?
Data en randvoorwaarden	Welke rol spelen datakwaliteit, governance, infrastructuur en samenwerking met IT in het beroep?
Juridische en internationale context	Welke wet- en regelgeving of internationale verschillen beïnvloeden het gebruik van AI in het werkveld?
Implicaties voor onderwijs en opleiding	Wat moet volgens het werkveld anders, explicieter of nieuw worden opgenomen in het curriculum om studenten goed voor te bereiden op de toekomst van het beroep?

Deze tabel is met AI gegenereerd en dient vooral ter inspiratie, wellicht zijn er voor de opleiding nog andere thema's en vragen relevant. Bespreek met elkaar welke thema's en vragen relevant zijn om te onderzoeken voor de eigen opleiding.